

Як отримати статус учасника бойових дій, які брали безпосередню участь у бойових діях у зв'язку з агресією рф проти України?

23 листопада 2022, джерело: [«Ліга Закон»](#) Автор: Катерина Аніщенко

Основні нормативно правові документи, які регулюють дане питання, складаються з [Закону України №3551-ХІІ](#) «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», «Порядку надання та позбавлення статусу учасника бойових дій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення чи у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії російської федерації в Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення», затвердженого [постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014р. №413](#) та «Порядку надання статусу учасника бойових дій залученим до конфіденційного співробітництва особам, які брали участь у виконанні завдань руху опору на тимчасово окупованій території України, у районі проведення антитерористичної операції, районі здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії або на інших територіях, де в період виконання зазначених завдань велися воєнні (бойові) дії», затвердженого [постановою Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021р. №1452](#).

Як виявилось, в цих нормативно правових актах не передбачено процедури надання статусу «учасник бойових дій» (далі УБД) особам, які стали на захист суверенітету держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України. В них зазначено про осіб, яким можуть бути надані статуси УБД, які вступили до Збройних Сил України, Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції, Національної гвардії України, Служби безпеки України та інших формувань і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її

проведення чи у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації в Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення.

Тобто, чітко виокремлено коло осіб, в яких формуваннях вони повинні були проходити службу та на яких адміністративно-територіальних одиницях нести службу.

Тому, з метою пристосування Законів України до реалій сьогодення, [Постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2022р. №1193](#) було внесено зміни до [постанови Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014р. №413](#) (далі - Постанова від 20 серпня 2014р. №413)

Хто має право на статус учасника бойових дій?

Відповідно до Постанови від 20 серпня 2014р. №413 -статус учасника бойових дій надається особам, які брали безпосередню участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, за умови виконання ними особисто або у складі військової частини (органу, підрозділу), установи та закладу бойових (службових) завдань, проведення розвідувальних заходів, зокрема які отримали поранення, контузії, каліцтва.

Відповідно до ст.6 Закону України №3551-ХІІ «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» учасниками бойових дій є особи, які брали участь у виконанні бойових завдань із захисту Батьківщини у складі військових підрозділів, з'єднань, об'єднань всіх видів і родів військ Збройних Сил діючої армії (флоту), у партизанських загонах і підпіллі та інших формуваннях як у воєнний, так і у мирний час. Важливо, що сьогодні законодавство надає можливість отримання статусу учасника бойових дій членам добровольчих формувань територіальної оборони, а також особам із числа цивільних, залученим для здійснення заходів з руху опору на окупованих територіях.

Відповідно до Женевської і Гаазької конвенцій учасниками бойових дій

(комбатантами) потенційно можуть вважатися ті захисники і захисниці, які увійшли до складу регулярних формувань, а також ті, хто взяв зброю до рук та надавав відсіч ворогові.

Спільним для цих нормативних актів є те, що в них закріплюється право на отримання статусу учасника бойових дій не лише для військово-службовців (резервістів, військовозобов'язаних), а й на інших осіб, які входили до складу добровольчого формування територіальної громади, членів руху опору, залучених до конфіденційного співробітництва (так звані партизани), які захищали територіальну цілісність України і брали безпосередню участь у здійсненні заходів необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України.

Які необхідно зібрати документи, аби отримати статус УБД?

Визначившись із поняттям, варто перейти до документів, які будуть необхідні для отримання статусу учасника бойових дій. Як було зазначено вище, Уряд вніс 21 жовтня 2022 року зміни до Порядку отримання статусу УБД та відповідно скоротив перелік необхідних документів.

Зокрема, відтепер підставою для надання особі статусу учасника бойових дій є наявність у військовослужбовця Довідки про безпосередню участь у заходах із забезпечення оборони, форма якої затверджена новим додатком до Постанови КМУ №413 та одного з таких документів:

- витягу (копії) бойових донесень,
- витягу (копії) журналів бойових дій (оперативних завдань, ведення оперативної обстановки),
- витягу (копії) вахтових журналів, польотних листів,
- витягу (копії) матеріалів спеціальних (службових) розслідувань за фактами отримання поранень, контузій, каліцтв.

До зазначених документів особи, захисники, за власним бажанням, можуть додавати інші документи, які містять докази та підтверджують факт виконання ними особисто або у складі військової частини (органу,

підрозділу), установи та закладу бойових (службових) завдань.

Додатковими документами можуть бути такі, як:

- Довідка про участь в АТО, затвердженого зразка ;
- Витяг із наказу по стройовій частині про прибуття (вибуття) до (з) зони проведення АТО/ООС;
- Витяги з наказів керівника Антитерористичного центру при СБУ (першого заступника чи заступника керівника Антитерористичного центру при СБУ) про залучення до проведення АТО;
- Витяг з наказів Генерального штабу Збройних Сил України про залучення до ООС;
- Копія першої сторінки паспорта громадянина України;
- Згода на збір та обробку персональних даних;
- Нотаріально завірені свідчення не менше ніж двох свідків із числа учасників АТО, які разом із такою особою брали участь в АТО, та отримали статус УБД або особи з інвалідністю внаслідок війни, у разі підтвердження факту взаємодії зазначених осіб з відповідними військовими формуваннями.

Раніше ж, до внесених змін 21 жовтня 2022 року окрім перелічених вище документів, які були обов'язковими, важливим фактором було залучення військовослужбовця до проведення бойових дій на строк не менше ніж 30 календарних днів, у тому числі за сукупністю днів перебування в районах її проведення.

Правило 30 днів не розповсюджується лише на осіб, що отримали поранення, контузії, каліцтва, що унеможливило подальше виконання ними відповідних завдань.

Тож, як бачимо, дійсно перелік необхідних документів значно скоротився, що значно упростить процедуру отримання статусу УБД.

Після отримання необхідних документів куди звертатись за отриманням статусу УБД?

На даний час існує два можливі варіанти отримання статусу УБД.

Перший. - це через військову частину, в якій проходить службу боєць. Так, командири (начальники) військових частин (органів, підрозділів) подають на розгляд комісії, довідки про безпосередню участь особи у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України. На підставі таких звернень командирів, членами комісії приймається рішення про присвоєння статусу учасника бойових дій.

Другий - самостійно звернутись до комісії із заявою про присвоєння Вам статусу учасника бойових дій. У разі неподання командиром військової частини (органу, підрозділу) до комісії документів, необхідних для надання статусу учасника бойових дій, захисники можуть самостійно звернутися до відповідної комісії (п.8 Постанови КМУ №413). В такому разі, рекомендую документи надсилати рекомендованим листом з повідомленням або особисто реєструйте звернення у відповідній комісії.

Що в першому, що в другому варіанті документи можуть бути повернуті на доопрацювання.

Чи може комісія відмовити у наданні статусу УБД?

Так, може. Проте, така відмова повинна бути вмотивована і не суперечити вимогам Постанови від 20 серпня 2014 року №413 в редакції від 25.10.2022р.

У разі відмови в наданні статусу учасника бойових дій питання про надання особі зазначеного статусу може повторно виноситися на розгляд комісії за рішенням керівника відповідного міністерства, іншого центрального органу виконавчої влади чи іншого державного органу.

Крім того, рішення комісії про відмову у наданні статусу УБД може бути оскаржене до адміністративного суду. Варто зауважити, що у разі встановлення судом факту участі особи в бойових діях чи інших подіях, що надає право на визнання її учасником бойових дій, учасником війни, відповідно до частини першої статті 6 та статті 9 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту", таке рішення суду є

підставою для надання особі статусу учасника бойових дій, учасника війни.

В які терміни після отримання документів, комісія розглядає питання щодо присвоєння статусу УБД?

Комісія приймає рішення про надання статусу УБД протягом одного місяця з дня надходження документів.

До якої комісії варто звертатись з метою надання статусу учасника бойових дій?

Питання щодо розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій, учасниками війни розглядається виключно комісією Міноборони України. У разі порушення прав Захисників та Захисниць яке полягає у відмові в наданні статусу учасника бойових дій, варто звертатися до суду.